Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in universam artis logicam - Cod. Ettenheim-Münster 277

[S.l.], [17. Jahrh.]

Dvbivm primvm

urn:nbn:de:bsz:31-129937

Visual Library

DVBIVM PRIMVM.

Vtrum detur aliqua Facultas quæ nomine Logicæ nuncupetur.

Supponendum 1º. Facultatem istam de qua præsens sermo nobis est instituendus duplici nomine coram appellari. 1º. dicitur Logica à Verbo Græco λόγος quod secundum eorum interpretationem sermonem tam internum quam externum significat, eo quod ista facultas sermonem in ordine ad verum vel falsum dirigat. 2º. Vocatur hæc Facultas Dialectica à Verbo græco διαλέγεσθαι quod latine idem est ac discerere, quod tamen vocabulum non ita stricte accipiendum vel argumentatio tamen quæ proprium munus discerendi exercet nomine Dialecticæ intelligatur sed latius accipiendum pro quacunque ratione manifestandi ignotum sive id fiat definiendo sive dividendo sive argumentando, neque nomine Dialecticæ nomine illa tamen hac facultatis pars quæ Topica appellatur est intelligenda. Vsus enim iam optinuit ut tota illa facultas quæ modum recte et ordinate intelligendi ostendit Dialectica nuncupetur. His ergo nominibus insigniri solet hæc facultas, quibus et nos cum de ea in sequentibus sermonem facturi sumus, promiscue utemur.

Supponendum 2º. Logicam aliam esse Naturalem, aliam Artificialem et de utraque potest præsens moveri dubium. Logica naturalis est Ipse nostrum illum quidquid potens per lumen suum naturale in materia clara et facili, imperfecte tamen definire, dividere et unum ex alio inferre. Logica Artificialis est. Habitus quidam intellectualis acquisitus tribuens illui ut facile et sine errore possit divisionem, definitionem et Argumentationem efformare, cæterasque suas operationes elicere. His suppositis sit.

Conclusio 1ª. In quocunque Homine datur Logica naturalis.

Probatur 1. In quocunque homine datur illum potens obire suas functiones, efformare syllogismos et alios modos sciendi, ostendere bonitatem illationis in materia clara et facili, imperfecte tamen absque eo quod penetret artificia logicalia; sed Logica naturalis nil est aliud quam illum tali modo consideratus ergo in quocunque homine reperitur Logica naturalis. mi pat ex data definitione Logicæ naturalis. ma: probatur. quicunque homo quantumvis rusticus eo ipso quod rationalis sit, habet vim apprehendendi, iudicandi et suppositis iudicijs aliquid inferendi in materia clara

q̃ in genere hoc repiri ille potens efformare syllogismos et alios modos faciendi magisterio in modo clara et facili. confer pal. qa hac via ipse ille qui potens tales actu efficere. pbr ars. Quienung ipsum iste syllogismus de totum et maiori sua parte, hoc est totum q̃ et maiori sua parte.
Item iste ors ho et uinens. Petrus et ho q̃ est viuens. statim agnoscet et cognoscet uim illationis, poterit talem syllogismum lumine naturali confingere licet artificium modi et figurarum syllogismorum non penetret, q̃ genere ho, et ipse q̃ rationalis est, hl uim apprehendendi, medendi et unum ex alio inferendi q̃ genere ho hl loam naturalem.
pbr 2. ab Experientia. Experimur n. nos apprehendere, inducere, discurrere definire et dividere q̃ dam aliqua pro, mediante qua tales actus efficimus, ab actu n. ad potam bona et experientia, sed hac pro uocatur loa naturalis q̃.

Cho 2. Praeter loam naturalem datur etiam in aliquibus hominibus Logica Artificialis &

Hac Cho ab ors admittit. pbr hac ratione s. ors pro moriens ad bene uel male operandum dl ab alio habitu superadito detrahi quem ne erret dirigat, sed ille non est pro moriens ad bene uel male intelligendum q̃ ne in suis operationibus erret dl ab alio habitu dirigi. ma pal qa non sufficiunt principia ors potentiis indifferentibus ut possint suum finem proprie consequi mediantibus fi: habitib. ms constat apte, illum fi: nunq̃ aliquando male hoc et cum errore suas operationes efficere q̃ et pro moriens ad bene uel male operandum. confer: bene notandum, qa alias non illum ntm n. satis prouidisset si n. dare alios habitus illum detrahentes ad bene recte operandum, his a. habitibus dirigens et detrahens illum uocat loa artis.
pbr 2. Cho ab Ex. q n. antea cum multis erroribus intelligebant, inducebant et discurrebant postea preceptis loae mirabili alio errore id factum q̃ post dat in illis aliquis habitus a q̃ dirigant quem antea n. habebant. ofte pbr postea melius intelligunt q̃ hat aliqui de nouo ratione cuius melius intelligunt. nam si de nouo nil hrent ex magisterio intelligerent q̃ pal et factum.
Huius Loae Artificialis ni pi Inuentores fuerunt Graeci q̃ fe ut alias scientias et artium ita et hanc inuentores fuerunt et mirabiliter gloriantur
Hoc Paulus Hanc omnem scientiam quam reperiunt et facile in filiis perdere audent sed fuit a Deo rerum omnium Creatore in ipso mundi exordio pro nro Parente Adamo una cum reliquis scientiis infusa, a q̃ in filios

et Posteros manavit, tandemq; ad Chaldaeos Graecos Italos totius mundi nationes è derivata, in illis sua lyra in varias destructam partes in ordinem redegerit, eamq; mira mysteriorum symphonia amplificavit et illustravit, ob quam rem immortali apud Tarquinios Etruscos et Parthos Loa aeterni consecrevit.

Arg. 5. Loa naturis è habitus quidam generatus et actus quo ad eos in esse ipsis intellectus vel mis intelligendi. Pter ans. et multipliceiter actum generatus habitus sed pt hic naturis ex ipse quod naturis è abq; precepto Dialectici prius à Magistro tradita pterea hymnus mysteriis ut affirmare in mea nota et clara quo ad illos actus generabilis habitus. Sunt Ultra sed ille habitus non erit loa artis cum actus à quibus earum non elicitur sibi artificia logicalia quo erit loa naturis et quo loa naturis erit habitus aliqui generatus et actus et ipse ultimus nec. Ex ngo ans. ad gl. Ex de ma. per multipliceiter actum generatus habitus in modo in pea non è sufficiens habitus sed ultimus vel eminens ad eliciendos similes actus concludo ma. in modo ad sufficiens habitus eminens vel sed ultimus ngo ma. et consequentia mis. ngo Arg. Exempl. hinc ag sum habemus in demonstrativis pea non. demonstrativi generat habitum scientiae, sequitur v. demonstrativis in mis multipliceiter nil producunt ex quibus existat habitus et sum demonstrativis producit. Cum quo nulla nata ultima eminentiam et unum naturam habeat ad producendos tales discursus non mysteriosos licet saepius iterentur et multipliceiter in generabitur aliqui habitus ab ipsa distinctus.

Arg. 2. Illi nec elicit naturis aliqui directione aliquis habitus aliqui discursus in materiis aliarum scientiarum v. g. Physica naturis et in quibus habitus non è dicit physica naturis quo nec est necessari loa naturis licet effectus nec naturis aliqui discursus mysteriosus. ma. pter. quod non. horis quum loa illum aliqui habitus physicus in rel. naturis saltem mysteriis discursus in constat et Arg. Deinde insuper à parte. Ex 1. non è magnum inconveniens si illi discursus physica naturis in casu possibilis. Ex 2. ngo Arg. disparitas è inter illum comparatum ad materiam loa et ad materias aliarum scientiarum sil ex natura sua apprehensiva discursiva, ex parte m. natura è detractus ad discursus ad discursus ad divisivus. Sed materia aliarum scientiarum non è detractus ex natura sua. Unde quando efficit quidam discursus naturis mysteriis et pt dici loa naturis, non v. physica aut medicina naturis ex ad materias harum scientiarum non est ex natura sua determinatus.

Arg. 3. Vbi non est cū error ibi non est error aliqs lbs dirigens sed
in pū ograsū mentis non est cū error ergo lōā arbitr. non erit error nū nū
dirigat illum. Sallem q ad pam eius ograuem. ma. pat ptr mi: Ergo
Arke 9. Metaph cap. ult. Decepti in his q simpliter apphendunt
non contingit error sed aut tota scientia aut ignorantia sed pū mentis
ogrū est simpliter apphensio ergo in ipsa non est cū error.
Ex concedo ma. et d. mi: in pū ograsū mentis non est cū error falsitis
et si et complexe concedo mi. non est cū error falsitis q accens et in
complexe ergo mi. iūdo v. Arlis ngat errorem in pū mentis ogrū
ngat tū pum et d. 8.

DVBIVM ZDVM

Vtrum Loā sit scia vel ars estimatiua.

Pro Resol h. dubij Rolanda zadis e celebris illa diuisio in Docentem et Vtentem
Loā docens dū ofy tradit precepta et docet modum sciendi, pstruēs de
ipso demonstrat. Vtens v. dū sibi p. actu ostenit rnlia sciendi hoc est
sibi p. ni exercitio diuidit atq; aliqs exercet q in loā tradunt, tam in
ppria tam in mā aliay scientiy sibi ocē suas ptes, q dicerim ex iudeo
Loām tm sibi p. Topicam in Docentem et Vtentem diuidendam arbitrandū v. sibi Analitica
Asserentes usum demonstrationis in aliis scis ad loām non spectare, in ipsa
n. mā loā plane a doctrina non differre, Eadem n. ratio est de pti Analitica
q de Topica.
Contra Rasc. Loā in pte demonstratiua docet modum demonstrandi, tradit
precepta et regulas sibi ijs debeat dici demonstrare q pecum alij precepta et
regulas. Ofy. pat. frustra n. darent alia precepta et frustra docerent
modum demonstrandi si non posset quide prouide aliis vsq, cum loā do-
centis ipsi finis sit vsq recte suay principiay sed ille vsq spectat ad loām
q loā pt dici Vtens non tm sibi p. Topicam sed nū Analitica. ptr mi.
Vsq demonstrationis sibi soli ad nullam aliam scientiam spectat ipsi ad loām
qa nulla alia illam E Galienum demonstrationis considerat q ille vsq
ad loām spectabit.
Ad 2. Loām non dici pstitue Vtentem tm, ipsi alia scia tm aliay
precepta eij, sed dū Vtens actione qa nitra suam artem et extra illam
alij precepta et applicat illa definiendo, diuidendo et argumentando, de dū
ret ratio sua, Cuius Rō hic cū pt qa loā vtens e vnay habitij ipsi
tens in pū exercitio ita sc: q ordinat et aliquem actum q non tm
pstitui sed nū actuat dū Vtens. sc. ofy pat ex ipsa mā habitij ex: